

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Grela (przewodniczący)

SSN Beata Janiszewska

SSN Joanna Misztal-Konecka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Spółdzielni [...] w D. z siedzibą w N.

przeciwko J.I., W.I. i Gminie D.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 kwietnia 2021 r.,

zażalenia pozwanych W.I. i J.I.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt I Ca 522/18,

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od W.I. i J.I. na rzecz Spółdzielni [...] w D. z siedzibą w N. kwoty po 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 18 października 2019 r. Sąd Okręgowy w Krośnie, w sprawie z powództwa Spółdzielni [...] w D. z siedzibą w N. przeciwko W.I., J.I. i Gminie D. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, odrzucił skargę kasacyjną pozwanych W.I. i J.I. od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z 6 czerwca 2019 r., oddalającego ich apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Brzozowie z 20 września 2018 r.

Sąd Okręgowy podał, że pozwani J. i W.I. określili w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 50 400 zł. Tymczasem w pozwie wartość przedmiotu sporu określona została na kwotę 10 000 zł. Kwota ta została przyjęta przez Sąd Rejonowy i nie była kwestionowana przez pozwanych w trybie w art. 25 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał, że wskazana w pozwie przez powoda wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd pierwszej instancji pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym (art. 368 § 2 w związku z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.), jeżeli nie doszło do przekształceń przedmiotowych powództwa. W realiach sprawy brak jest podstaw do przyjęcia, by doszło do zwiększenia się wartości przedmiotu sporu. W szczególności bowiem nie doszło do rozszerzenia powództwa.

W ocenie Sądu Okręgowego prowadzi to do wniosku, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie wynosi 10 000 zł. Podana w skardze kasacyjnej kwota 50 400 zł została wskazana jedynie na potrzeby postępowania kasacyjnego i ma charakter pozorny. W związku tym, skoro zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, skarga kasacyjna pozwanych na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. podlegała odrzuceniu.

2. W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z 18 października 2019 r. pozwani J.I. i W.I. zarzucili naruszenie:

- art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 25 § 1 w zw. z art. 368 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, że wskazana przez pozwanych w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia

jest nieprawidłowa i nie jest wiążąca przy ocenie dopuszczalności skargi kasacyjnej, pomimo niedokonania sprawdzenia przez Sąd Okręgowy wartości przedmiotu zaskarżenia i zaniechania zarządzenia dochodzenia w tym zakresie;

- art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 379 pkt 2 i 3 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie polegające na nieprawidłowym odrzuceniu skargi kasacyjnej, w której zostały podniesione zarzuty nieważności postępowania przed Sądem Rejonowym i Sądem Okręgowym, podczas gdy wobec faktu, iż Sąd Najwyższy bierze z urzędu pod rozagę nieważność postępowania dostrzeżoną przed Sądami powszechnymi obu instancji, dopuszczalność skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego, w której podniesione zostały zarzuty nieważności postępowania, jest niezależna od wartości przedmiotu zaskarżenia.

W konkluzji wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, z zastrzeżeniem sytuacji szczególnych, nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 19-24 k.p.c. do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2018 r., II CZ 30/18, OSNC-ZD 2019/C/39). W konsekwencji nie może budzić wątpliwości, że wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie może przekraczać wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Przedmiot zaskarżenia nie jest bowiem samodzielny i nie może być większy od przedmiotu sporu, chyba że nastąpiło rozszerzenie powództwa albo zasądzenie ponad żądanie (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997/4/42; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997/10/162; postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia

2002 r., II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002/17/7). Te dwie ostatnie okoliczności w niniejszej sprawie nie miały jednakże miejsca.

Swoboda, z jaką strona skarżąca określa wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej, aktywuje obowiązek sądu drugiej instancji sprawdzenia tej wartości. Sąd ten jest nie tylko uprawniony, lecz wręcz zobowiązany do sprawdzenia wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia. Sąd drugiej instancji może stwierdzić, a następnie ustalić i przyjąć w sposób wiążący, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest w rzeczywistości inna niż podana przez skarżącego. Nie jest to formalne sprawdzanie wartości przedmiotu zaskarżenia (według reguł przewidzianych w art. 25 k.p.c.), lecz kontrola dopuszczalności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2020 r., I PZ 3/20).

Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma odpowiednie zastosowanie m.in. art. 368 § 2 k.p.c., który w zdaniu trzecim przewiduje, że przepisy art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. stosuje się w nim odpowiednio. Oznacza to, że zarówno sąd drugiej instancji, jak również Sąd Najwyższy w ramach badania warunków skargi kasacyjnej może sprawdzić, czy wartość przedmiotu zaskarżenia podana w skardze kasacyjnej jest zgodna z zasadami jej ustalenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997/11/180; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., V CZ 42/19). Badanie wartości przedmiotu zaskarżenia podanej w skardze kasacyjnej ma na celu sprawdzenie, czy skarga kasacyjna jest dopuszczalna ze względu na minimalną wartość zaskarżenia wymaganą od skargi kasacyjnej według art. 398² § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy trafnie wskazał, że określona w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 50 400 zł została podana jedynie na potrzeby wykreowania dopuszczalności skargi kasacyjnej i ma charakter pozorny. Wskazana przez powoda wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd I instancji, pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym, a następnie w postępowaniu kasacyjnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 lipca 2018 r., V CZ 46/18; postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2019 r., III CZ 14/19), zaś dowolne oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia przez skarżącego nie

kreuje uprawnienia do wniesienia skargi kasacyjnej. W niniejszej sprawie powódka określiła wartość przedmiotu sporu na kwotę 10 000 zł. Kwota ta została przyjęta przez Sąd Rejonowy i nie była kwestionowana przez pozwanych w trybie w art. 25 § 2 k.p.c. Brak jest więc powodów do przyjęcia jako wartości przedmiotu zaskarżania w skardze kasacyjnej kwoty 50 400 zł wskazanej przez skarżących.

W tej sytuacji za nietrafne należy uznać zarzuty naruszenia art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 25 § 1 w zw. z art. 368 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., skoro Sąd Okręgowy zweryfikował podaną w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia i prawidłowo uznał, że nie przekracza ona wymaganej kwoty pięćdziesięciu tysięcy złotych (art. 398² § 1 k.p.c.).

4. Niezasadne są również podniesione w zażaleniu zarzuty naruszenia art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 379 pkt 2 i 3 w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie. Formułując je, skarżący wychodzą z błędnego założenia, że dopuszczalność skargi kasacyjnej od wyroku Sądu drugiej instancji, w której podniesione zostały zarzuty nieważności postępowania, jest niezależna od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Pogląd ten jest oczywiście nietrafny. Uszło uwagi skarżących, że merytorycznemu badaniu przez Sąd Najwyższy, w tym badaniu w zakresie ewentualnej nieważności postępowania - czy to na zarzut skarżącego, czy to branej pod uwagę z urzędu - podlegają tylko dopuszczalne skargi kasacyjne. Jedną z przesłanek dopuszczalności skargi jest zaś spełnienie kryterium kwotowego. Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. w sprawach o roszczenia majątkowe skarga kasacyjna przysługuje stronie tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza pięćdziesiąt tysięcy złotych. Brak spełnienia przesłanki dopuszczalności skargi powoduje jej niedopuszczalność, czego sankcją jest odrzucenie skargi, niezależnie od treści zarzutów w skardze tej podniesionych. Sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym niedopuszczalną skargę kasacyjną (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

5. Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie, o kosztach rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 i 2 w zw. z art. 394¹ § 3, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w związku z § 2 pkt 4 i § 10

ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r.
w sprawie opłat za czynności adwokackie.

ke